

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.3.2014 г.
COM(2014) 179 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

План за действие за бъдещето на биологичното производство в Европейския съюз

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

План за действие за бъдещето на биологичното производство в Европейския съюз

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Биологичното производство е съвкупна система за управление на земеделието и производство на храни, в която се съчетават най-добрите практики по отношение опазването на околната среда, поддържа се висока степен на биологично разнообразие, опазват се природните ресурси, прилагат се високи стандарти за хуманно отношение към животните и методи на производство, съобразени с предпочитанията на част от потребителите към продукти, произведени чрез използване на естествени вещества и процеси.

Подтикван от постоянно увеличаващото се търсене, през последните години пазарът на биологични продукти в ЕС се разрасна значително (19,7 милиарда евро с ръст от 9 % през 2011 г.¹). Успоредно с това през последното десетилетие и броят на производителите на биологични продукти, и площта за биологично производство се увеличиха с бързи темпове. Всяка година 500 000 хектара земеделска земя в Съюза се преобразуват в площ за биологично земеделие. За периода 2000 — 2012 г. общата площ за биологично производство² се е увеличила средно с 6,7 % годишно и възлиза на около 9,6 милиона хектара, което е 5,4 % от общата използвана земеделска площ в ЕС. Биологичната аквакултура също се разраства бързо след въвеждането на правилата на ЕС през 2009 г.

Секторът обхваща производителите в сектора на селското стопанство и аквакултурата, както и техните доставчици, производителите на храни и дистрибуторите, като всички те отговарят на строги правила.

Общото предизвикателство за сектора на биологичното земеделие е да се осигури устойчиво нарастване на предлагането и търсенето, като в същото време се запази доверието на потребителите. От съществено значение е да се гарантира надеждността на схемата и добавената ѝ стойност в дългосрочен план.

Целта на плана за действие е да се подпомогне развитието на сектора заедно с предстоящите изменения в нормативната уредба — по-специално чрез проучване на нови средносрочни и дългосрочни възможности за намиране на решения на предизвикателствата пред търсенето и предлагането.

Настоящият план за действие има също така и своя принос към целите, очертани в стратегията „Европа 2020“³, и преразгледаната обща селскостопанска политика. Като се има предвид, че опазването на околната среда е една от основните цели на

¹ По данни на FiBL.

² Обща обработваема площ за биологично производство (в ha) (сертифицирана и в период на преход) — обща площ, включително полски култури, постоянно затревени площи (пасища и ливади), трайни насаждения, земя под угар, включена в система за сеитбооборот.

³ COM(2010)2020: „Европа 2020: Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“.

биологичното производство, планът за действие допринася също така за целите на 7-та програма за действие за околната среда до 2020 г.⁴.

По плана за действие ще продължат да се ангажират партньорства и да се мобилизират участници за неговото изпълнение, особено държавите членки и заинтересованите страни.

2. ПРЕДИСТОРИЯ

През 2004 г. Комисията прие своя първи европейски план за действие в областта на биологичните храни и биологичното земеделие⁵ с цел да се насърчава и укрепва секторът на биологичното производство. Повечето от дейностите по плана за 2004 г., които са общо 21, са изпълнени, по-специално създаването на ново лого за биологични продукти на Европейския съюз (наричано по-долу „лого на ЕС за биологични продукти“).

Това, което се случи след 2004 г., беше че през 2007 г. Съветът преразглежда законодателството в областта на биологичното земеделие, а понастоящем Комисията приема предложение за нов регламент на Европейския парламент и на Съвета относно биологичното производство и етиктирането на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) № 834/2007⁶.

С новия план за действие за бъдещето на биологичното производство в Европейския съюз се дава отговор на някои от проблемите, констатирани по време на анализа от оценката на въздействието, извършен при преразглеждането на политиката на ЕС за биологичното земеделие⁷. Анализът е въз основа на обстойни консултации с широк кръг от заинтересовани страни. Европейските граждани показаха голям интерес към този въпрос с участието си в онлайн консултацията (от януари до април 2013 г.), по време на която бяха предоставени около 45 000 отговора.

По време на консултацията заинтересованите страни предложиха на Комисията да разработи нов план за действие. От 2004 г. насам 15 държави членки (ДЧ) са въвели планове за действие за развитието на биологичното земеделие на национално или регионално равнище⁸.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД ПОЛИТИКАТА: ПРОГРАМА ЗА ДЕЙСТВИЕ В КОНКРЕТНИ ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

Настоящият план за действие представя стратегията за идното десетилетие на Европейската комисия за биологичното производство, неговия контрол и търговията с биологични продукти. Едно от намеренията е с плана за действие също така да се

⁴ Решение № 1386/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета 20 ноември 2013 г. относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2020 година „Да живеем добре в пределите на нашата планета“

⁵ COM(2004)415 final.

⁶ Препратка към предложението.

⁷ Докладът за оценка на въздействието се намира на адрес:
http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2013_en.htm

⁸ Вж. проекта, финансиран от ЕС, в областта на научноизследователската дейност: ORGAP, който се намира на адрес:
<http://www.orgap.org/>

допринесе за гладкото преминаване към новата нормативна уредба, която следва да бъде приведена в действие до края на десетилетието.

Европейската схема за биологичното производство и неговия контрол беше установена през 1991 г. за пазарна ниша, която се характеризираше с ограничен брой потребители и производители. Съвременните тенденции в търсенето и предлагането показват, че е време за адаптиране и подобряване на схемата на Съюза за биологичните храни и биологичното земеделие. Обществената консултация показва, че европейските потребители очакват в биологичното земеделско производство и в правилата за контрола върху него да се прилагат високи стандарти.

Едно от големите предизвикателства е да се увеличи търсенето и да се реагира адекватно на него, без да се излага на риск доверието на потребителите в принципите на биологичното производство и в качеството на биологичните продукти. В този смисъл наличието на твърде много изключения от правилата, някои от които вече не са актуални на фона на промените в пазарните условия, крият риск от подкопаване на цялостната структура на биологичното земеделие. Биологичните храни и биологичното земеделие са отговор на изискванията на обществото по отношение на опазването на околната среда, качеството на храната, по-специално що се отнася до неизползването на синтетични химически вещества и ГМО по цялата производствена верига⁹. Когато се търсят начини за отговор на нарасналото търсене, трябва да се отдели специално внимание на заплетените правила, които затрудняват малките оператори да получат достъп до схемата за биологично земеделие. Освен това е нужно хармонизирането на правилата за биологично производство да цели създаване на амбициозни и строги правила, като същевременно се отчита реалното положение на производствения сектор.

Друг момент, който следва да бъде разгледан, е натискът, упражняван от търсенето, който също така увеличава риска от некоректно поведение или други умишлени нарушения. Подобни нарушения не само вредят на интереса на потребителите и причиняват икономически щети, като изкривяват конкуренцията, но могат също така да окажат неблагоприятно въздействие върху репутацията на операторите в сектора на биологичното производство, които спазват правилата.

Вносните продукти играят важна роля при предлагането на биологична продукция. В тази връзка е необходимо съответните правила да бъдат гарант за развитието на търговията с биологични продукти, като същевременно не се допуска отслабването на принципите за биологично производство или на системата за контрол.

Биологичното производство трябва да запази новаторската роля, която има по отношение на небιологичното производство със своите практически правила и техники.

За да отговори на изложените по-горе предизвикателства, Комисията обръща специално внимание на евентуалното полезно взаимодействие между политиките и средствата на ЕС, на новаторските идеи, породили се в резултат от проведените консултации, на връзките с научноизследователски инициативи и на необходимостта да се повиши доверието на потребителите и информираността им, както и на търговията с трети държави.

⁹ Вж. доклад за резултатите от обществената консултация относно преразглеждането на политиката на ЕС за биологичното земеделие (15 януари — 10 април 2013 г.), който се намира на адрес:
http://ec.europa.eu/agriculture/organic/files/eu-policy/of_public_consultation_final_report_en.pdf

Поради това планът за действие за периода до 2020 г. ще се съсредоточи върху три приоритетни области. Първата е увеличаването на конкурентоспособността на производителите на биологични продукти от Европейския съюз посредством:

- повишаване на информираността за средствата на ЕС, насочени към биологичното производство, и активизиране на полезното взаимодействие по тях,
- отстраняване на техническите пропуски в биологичното производство с помощта на научноизследователската дейност, иновациите и тяхното популяризиране,
- увеличаване на информацията за сектора на биологичното производство, както и за пазара и търговията.

Втора приоритетна област е утвърждаването и повишаването на доверието на потребителите в схемата за биологични храни и биологично земеделие на Съюза, както и на доверието във внасяните биологични продукти, по-специално по отношение на мерките за контрол.

Третата приоритетна област е укрепване на външното измерение на схемата за биологичното производство на ЕС.

4. РАЗВИТИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЕКТОР НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО

4.1. Повишаване на информираността за средствата на ЕС и активизиране на полезното взаимодействие по тях

Реформираната ОСП, приложима след 2014 г., включва нови или преразгледани мерки за подкрепа, които могат да се прилагат за производителите на биологични продукти.

На първо място, в рамките на ОСП земеделските стопани, занимаващи се с биологично земеделие, се считат за „екологични по дефиниция“ по смисъла на преките плащания, схемата за директните плащания, тъй като те de facto имат право на „екологизирано“ плащане.

Освен това новата уредба за развитието на селските райони¹⁰ предлага нова конкретна мярка за подкрепа на биологичното земеделие — както за преход към практики за биологично земеделие, така и за запазването им. В своите програми за развитие на селските райони държавите членки могат да обмислят прилагането и адекватната употреба на големия списък от мерки, които се отнасят и за земеделските стопани, занимаващи се с биологично земеделие, и за операторите от сектора. Мерките включват сътрудничество между различните страни по хранителната верига, ангажирани, наред с другото, с разработване на иновативни продукти, процеси, практики и технологии; подкрепа за инвестиции в материални активи, включително инвестиции в непроизводствени дейности, свързани само с околната среда, подкрепа за схеми за качество на селскостопанските продукти и агроекологични мерки за опазване на климата, насочени към стопанства, развиващи биологично земеделие, като тези мерки не се припокриват с изискванията на биологичното земеделие.

Повече ефективност при използването на наличните мерки за подкрепа по програмите за развитие на селските райони може се постигне, като се вземе предвид анализът на настоящата ситуация в сектора на биологичното земеделие и потенциалът в дадена

¹⁰ Регламент (ЕС) № 1305/2013.

държава членка или регион¹¹. Този анализ следва да представлява основата при подбора на съответните мерки за развитие на селските райони, последван от адекватно разпределение на ресурсите.

Биологичното производство може също така да се насърчава чрез тематични подпрограми в програмите за развитие на селските райони. Най-подходящата тематична подпрограма по отношение на съдържанието и финансирането е подпрограмата за намаляване на изменението на климата и адаптиране към него и за биологичното разнообразие. Може обаче да има и други тематични подпрограми, които до известна степен да са подходящи за биологичното земеделие.

Освен това задължението на държавите членки за всяка програма за развитие на селските райони да предвидят използване на поне 30 % от общия принос по Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони за мерки в областта на околната среда и климата, включително биологично земеделие, може да изиграе положителна роля за насърчаване на финансова подкрепа и вследствие на това — и на развитието на биологичното земеделие, и на обезпечаването му с финансова подкрепа.

Като част от подновения акцент върху насърчаването на аквакултурата в рамките на общата политика в областта на рибарството Европейският фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) също ще предложи подкрепа за биологични практики, свързани с аквакултурата.

Комисията препоръчва държавите членки да използват възможностите и средствата за подкрепа на биологичното земеделие, които се предлагат с новата нормативна уредба за развитие на селските райони, концепцията за „синия“ растеж и общата политика в областта на рибарството.

Като се вземат предвид значителните скорошни изменения в ОСП, препоръчително е бързо да се увеличи информираността на земеделските стопани и участниците в земеделския сектор за наличните мерки за подкрепа за биологичното земеделие по съответните инструменти, предложени в новата ОСП и общата политика в областта на рибарството (действия 1 и 2).

Положителното въздействие на биологичното земеделие допринася за постигането на целите по стратегията за биологичното разнообразие до 2020 г.¹², съобщението за екологосъобразната инфраструктура¹³, тематичната стратегия за опазване на почвите¹⁴ и законодателството в областта на околната среда като директивите за опазването на птиците¹⁵ и на местообитанията¹⁶, директивата за нитратите¹⁷, директивата за рамката за политика за водите¹⁸, директивата относно националните тавани за емисии¹⁹.

¹¹ Вж. проучването „Използване и ефективност на обществените мерки за подпомагане, насочени към биологичното земеделие“ (Use and Efficiency of Public Support Measures addressing Organic Farming), ноември 2011 г., което се намира на:

http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/organic-farming-support_en.htm

¹² COM(2011) 244 окончателен „Нашата застраховка живот, нашият природен капитал: стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г.“.

¹³ SWD(2013) 155 final „Екологосъобразна инфраструктура (ЕИ) — увеличаване на природния капитал на Европа“.

¹⁴ COM(2006)231 final „Тематична стратегия за опазване на почвите“.

¹⁵ Директива 2009/147/ЕО.

¹⁶ Директива 43/92/ЕИО.

¹⁷ Директива 91/676/ЕИО.

¹⁸ Директива 2000/60/ЕО.

¹⁹ Директива 2001/81/ЕО.

Действие 1: През 2014 г. Комисията ще публикува информационен документ, предназначен за земеделските стопани, занимаващи се с биологично земеделие, преработвателите и търговците, в който ще представи правилата, приложими за биологичното производство, преработката и търговията с биологични продукти, включително правилата, които се прилагат за прехода към биологично земеделие, както и за мерките за подкрепа в рамките на ОСП.

Действие 2: Комисията ще включи биологичното земеделие като конкретна тема в предстоящите покани за представяне на предложения за информационни мерки относно общата селскостопанска политика (ОСП), предназначени за земеделските стопани и производителите. Възможностите за биологична аквакултура също ще бъдат подчертани като част от насоките относно финансирането по ЕФМДР.

4.2. Гарантиране на информираността относно схемата за биологично земеделие на ЕС, включително логото на ЕС за биологичните продукти

Действията по разпространение на информация за биологичните продукти и насърчаване на производството им могат да изиграят важна роля за увеличаване на пазарните възможности за производителите на биологични продукти. В този смисъл европейската политика за дейности по информиране и популяризиране на селскостопански продукти на вътрешния пазар и в трети държави предлага възможности за финансиране на операторите за информационни кампании за потребителите относно основните характеристики на схемата за биологичното земеделие, за конкретни продукти, произведени в съответствие с правилата за биологично производство на ЕС, системата на ЕС за контрол и логото на ЕС за биологични продукти (действие 3).

За потребителите наличието на логото на ЕС за биологични продукти върху етикетите на храните е основното средство за разпознаване на биологичните продукти. Логото е създадено през 2010 г., а от 2012 г. задължително присъства върху опаковката на всички предварително опаковани биологични храни, произведени в ЕС. През ноември 2013 г. 25 % от запитаните в 28-те държави членки споделят, че като цяло са наясно със съществуването на лого на ЕС за биологични продукти²⁰. Освен с логото на ЕС потребителите като цяло изглеждат добре запознати с биологичното производство — 69 % от потребителите в ЕС заявяват, че вече са виждали лого или указание, че хранителният продукт е произведен по биологичен начин²¹. Следенето на познанията на потребителите за логото на ЕС за биологичните продукти и доверието в тях ще спомогне за набирането на надеждна информация, с която по-целенасочено да се подобрява информацията и да се популяризират биологичните продукти на пазара в ЕС и на трети държави (действие 4).

Ако в средносрочен до дългосрочен план информираността на потребителите в ЕС или в дадена държава членка относно логото на ЕС за биологични продукти не се увеличи или когато може да се смята, че доверието на потребителите в схемата за биологичното земеделие е изложено на риск, Комисията може да разгледа — предвид новата

²⁰ Специално проучване на Евробарометър 410 — Wave EB80.2 - TNS Opinion & Social, извършено през ноември 2013 г.

²¹ Проучване на пазара на потребителите за функционирането на схемите за доброволно етикетироване на храните за потребителите в Европейския съюз (януари 2014 г.), което се намира на адрес:
[линк]

политика за информиране и насърчаване на европейското земеделско производство²² — възможността за увеличаване на информираността за схемата и логото за биологичните продукти на Съюза посредством финансирана от ЕС кампания. Може да се разгледа и възможността за информационни или популяризиращи кампании, целящи повишаване на осведомеността и познанията на потребителите за логото на ЕС и/или за основните характеристики на схемата за биологичното земеделие на ЕС в една или повече страни извън ЕС. Тези кампании могат да се провеждат въз основа на взаимни договорености или споразумения, подписани от ЕС (напр. със САЩ, Швейцария), или инициативи за защита на логото на ЕС за биологични продукти, предприемани в някои трети държави.

Информацията, насочена специално към младите потребители и децата, също може да бъде важен инструмент за повишаване на информираността и на доверието в схемата за биологичното производство. В този смисъл националните инициативи по схемите за предлагане на плодове, зеленчуци и мляко в училищата позволяват в рамките на образователния аспект на схемата да се провеждат информационни дейности в училищата относно характеристиките на метода за биологично производство. Преразглеждането на схемите по ОСП в училищата²³ предлага възможност да се подсили връзката с биологичното производство чрез насърчаване на използването на биологични продукти и интегрирането на теми, свързани с биологичното земеделие, в мерките за подкрепа, предназначени за училищата.

Биологично производство на ЕС заема важно място в критериите относно екологосъобразността на обществените поръчки за храни и услуги в сферата на кетъринга, които съществуват от 2008 г. насам (минимален процент на хранителни продукти, които трябва да бъдат произведени по биологичен начин) и които представляват препоръки за доброволното им използване от публичните органи в цяла Европа. Има възможност държавите членки и възложителите на обществени поръчки да повишат изискванията за биологично земеделие в обществените поръчки за храни и услуги в сферата на кетъринга. Комисията ще разработи специални информационни материали за повишаване на осведомеността сред публичните органи за възможността да включват повече аспекти относно устойчивостта в договорите за храни и услуги в сферата на кетъринга, включително критерии за биологично производство (действие 5).

²² Съгласно предложението на Комисията COM(2013)812final, което се намира на адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0812:FIN:BG:PDF>

²³ Предложение COM(2014) 32 final на Комисията, 30.1.2014 г., 2014/0014 (COD).

Действие 3: Комисията ще продължи да повишава информираността относно възможностите, предоставяни от регламента относно дейностите за информиране и насърчаване в подкрепа на земеделските продукти на вътрешния пазар и в трети държави, по-специално по отношение на целите на политиката за насърчаване и правилата и процедурите за прилагане, като представя съответните инструменти на лицата, интересувани се от биологичния сектор, на държавите членки (постоянен комитет по биологичното земеделие), на заинтересованите страни (консултативна група по биологичното земеделие) или по време на специализирани прояви, посветени на биологичното земеделие, като BioFach.

Действие 4: Комисията ще проведе:

- Периодични проучвания за информираността на потребителите за логото на ЕС за биологични продукти.
- Специално проучване за информираността, доверието и тълкуването от страна на потребителите на схемата на ЕС за биологично земеделие.

Действие 5: До края на 2015 г. Комисията ще преразгледа своите критерии за екологосъобразни обществени поръчки за храни и услуги в сферата на кетъринга и ще разработи специални информационни материали за илюстрация на това как ще се използват критериите за биологичното земеделие при възлагането на обществени поръчки.

4.3. Научноизследователска дейност и иновациите за справяне с предизвикателствата в правилата за биологично земеделие

4.3.1. Приложно поле

Биологичното производство се превърна в силно специализирана селскостопанска система, която изисква специално професионално образование, познания и технологии. Съществуват редица предизвикателства по отношение на производството на растителни и животински продукти в рамките на системите, управлявани по правилата на биологичното производство, например поради ограничената наличност на някои суровини в биологичната им форма. Основните трудности са свързани с храненето на животните, по-конкретно набавянето на протеини и микроелементи, както и с наличието на биологични семена. На тези пречки ще трябва да се обърне внимание и да бъдат преодолени те, по-специално с оглед на евентуално премахване на някои от съществуващите изключения и дерогации от правилата.

Освен на тези предизвикателства Комисията предлага да се обърне внимание и на конкретни въпроси за развитието на сектора, като: а) иновативни методи за борба с вредителите, болестите и плевелите; б) продукти за екологосъобразна растителна защита, които са алтернатива на медта; в) намаляване на потреблението на енергия в оранжерии; г) подобро плодородие на почвите; д) оптимизирана употреба на енергията; е) съвместно съществуване на биологичното и на небиологичното земеделие ж) съставки и техники, съвместими с обработката на биологични храни. В третия прогнозен доклад²⁴ на Постоянния комитет за научни изследвания в областта на селското стопанство (SCAR) също се набелязват приложимите научноизследователски области.

²⁴

http://ec.europa.eu/research/agriculture/scar/pdf/scar_feg3_final_report_01_02_2011.pdf

Наличието на биологично произведен протеинов фураж беше анализирано от няколко финансирани от ЕС изследователски проекта относно биологичното земеделие и земеделието с ниско потребление на ресурси²⁵. Въпреки това обаче научноизследователската дейност в сферата на протеиновите култури продължава да бъде ограничена в сравнение с други сектори на производство, като в резултат на това през последните десетилетия добивът на протеинови култури изостава. Подновяването на инвестициите в научноизследователската дейност в областта на производството на протеинови култури би спомогнало за преодоляване на различията, което ще доведе до по-голяма стабилност на добивите и на качеството на продуктите (съдържание на протеини, по-лесно усвояване на културата от организма и т.н.), така че протеиновите култури да станат по-доходоносни за земеделските стопани и за цялата верига за доставки.

Научноизследователската дейност също така би могла да доведе до подобрения в храненето на животните, до ефективност на храненето, развъждането и отглеждането в биологичното производство, ако тя се съсредоточи върху повишаване на устойчивостта, по-оптимално използване на ресурсите, включително опазване на водите и на почвите, биологичното разнообразие, както и приспособяване към изменението на климата и смекчаване на последиците от него.

Наличието на биологични семена, на разплоден материал и млади екземпляри от селскостопански животни и на индивиди за производство на двучерупчести мекотели е също така икономическо и техническо предизвикателство за производителите на биологични продукти. Макар да се наблюдава леко подобрение по отношение на биологичните семена, прилагането на изключения, позволяващи използването на традиционни нетретирани семена, остава често срещано. Важно е да се увеличи предлагането на информация, предназначена за производителите, относно наличието на биологични семена в ЕС с помощта на база данни за семената, организирана на европейско равнище.

Комисията препоръчва на заинтересованите страни да се създаде база данни на европейско равнище относно наличието на биологични семена. Комисията насърчава заинтересованите лица – по-специално в рамките на консултативния комитет по аквакултурите – да обмислят провеждането на подобни инициативи по отношение на наличието на биологично развъждани млади екземпляри на риби и биологично развъждани индивиди за производство на двучерупчести.

За да се допълни този подход, също така е необходимо строго да се ограничи използването на дерогации от принципа на задължителна употреба на биологични семена. Необходимо е също така да се увеличи научноизследователската дейност при техниките за отглеждане, при които също се търсят начини за използване на местните популации и полупитомни видове за производство на биологични семена, като същевременно се гарантира тяхната съвместимост с принципите и целите на биологичното земеделие. Производителите в областта на биологичната аквакултура посочват, че наличието на биологично отгледани млади екземпляри на риби и индивиди за производство на двучерупчести мекотели все още представлява фактор, който ограничава развитието на сектора.

²⁵

И по-специално инициативите LEGUME-FUTURES, MicroFIX и INTERCROP.

4.3.2. Инструменти

„Хоризонт 2020“ — рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации, може да предложи решения и средства за подобряването на функционирането и използването на резултатите от научноизследователската дейност. В „Хоризонт 2020“ са включени различни механизми за насърчаване на научноизследователската дейност и иновациите, демонстрациите, координацията, създаването на мрежи и обучения, както и съответните необходими инфраструктури и иновации, например сред МСП.

Участието на сектора на биологичното земеделие в Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) „Селскостопанска производителност и устойчивост“ ще бъде от съществено значение за насърчаване на иновациите и подобряване на сътрудничеството между науката, селското стопанство, консултантските услуги в областта на селското стопанство и промишлеността на регионално, национално и европейско равнище.

За да се даде отговор на бъдещите предизвикателства, е необходимо по-активно участие на земеделските стопани, за да се усъвършенства способността за набелязване на нуждите от научноизследователска дейност и иновации (действие 6). По ЕПИ могат да се използват няколко формата, за да се анализират конкретни проблеми, които засягат биологичното производство и които биха осигурили активното участие на земеделските стопани. Наред с другото държавите членки следва да разгледат премахването на дерогациите при установяването на приоритети за иновации в рамките на програмите за развитие на селските райони. При определянето на тези приоритети държавите членки могат да повишават информираността на земеделските стопани и на научните работници в сектора, и да улесняват създаването на оперативни групи по тези въпроси. Между 2000 г. и 2012 г. с помощта на 49 финансирани от ЕС научноизследователски проекта в областта на земеделието с използване на по-малко ресурси и на биологичното земеделие бе укрепен капацитетът за научноизследователска и иновационна дейност в сектора на биологичното производство²⁶. Активното пренасяне на знания, натрупани в резултат от научноизследователската дейност, в действителната практика — по-специално за методите на производство — ще увеличи ефикасността на резултатите от научноизследователската дейност и ще подобри дейността на сектора. Следва да се насърчи предприемането на конкретни мерки, за да се извлече полза от постигнатото в резултат от научноизследователската дейност и практика, за да се изпробват евентуални решения и да се използват те на практика.

Технологичната платформа за научноизследователска дейност в областта на биологичните храни и биологичното земеделие (TP Organics) ще допринесе със своята работа за стратегическата програма за научноизследователска дейност и иновации.

Има възможности за усъвършенстване на координацията на дейностите по финансиране на научноизследователската работа в сектора на биологичното земеделие в Европейския съюз. По „Хоризонт 2020“ се предвижда осигуряване на подкрепа за мрежи от национални органи за финансиране, които да работят съвместно по покани за предложения. Възможностите за още по-интензивно използване на ERA-NET и/или инструментите за съвместно планиране ще бъдат активно подпомагани, като по този начин ще се насърчават вече съществуващите сътрудничества, напр. ERA-Net CORE-Organic Plus.

²⁶

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/agriculture/news-events/news/20120903_en.htm

В контекста на „Хоризонт 2020“ работните програми ще трябва да отчетат тези предизвикателства и извлечените поуки по отношение на набелязването на нуждите от научноизследователски дейности за земеделските стопани, обмена на резултатите от научноизследователската дейност, включително от други производствени сектори, и по-нататъшната координация на европейските научноизследователски дейности (действие 7).

Действие 6: През 2015 г. Комисията ще организира конференция, на която ще бъдат набелязани приоритетите в областта на научноизследователската дейност и иновациите за земеделските стопани във връзка с предизвикателствата, които може да възникнат в резултат от бъдещите правила за биологично производство.

Действие 7: Комисията ще работи — в съответните формати на „Хоризонт 2020“ — за:

- необходимостта да се подкрепи научноизследователската дейност, обменът и използването на резултатите от нея чрез конкретни мерки, като например дейности за научноизследователска дейност и иновации, тематични мрежи и други видове „Дейности за сътрудничество и подкрепа“, с които, от една страна, се осигурява полезното взаимодействие между резултатите от научноизследователската дейност в други производствени сектори и, от друга страна, между научноизследователската дейност в традиционните и биологичните сектори;
- да оказва подкрепа за схемата ERA-NET или други видове инструменти за подобряване на координацията по научноизследователските дейности между органите за финансиране на такава дейност в ЕС с оглед на представянето на съвместни научноизследователски проекти.

4.4. Наблюдение и оценка

Наличието на статистически данни е от съществено значение за оформяне, наблюдение и оценка на изпълнението на политиката на Съюза за биологичното производство, по-специално що се отнася до данните за производствения сектор, цените по веригата за предлагане на биологични храни, търговията, предпочитанията на потребителите и конкретните канали за търговско предлагане. Европейската комисия финансира научноизследователския проект „Мрежа от данни за по-качествена информация за европейския пазар на биологични продукти — Мрежа от данни за биологичния сектор“ с цел да се увеличи прозрачността на европейския пазар на биологични храни чрез наличието на повече информация за пазара в сектора²⁷. Полагането на още усилия за събиране, анализ и разпространение на наличната информация ще увеличи прозрачността и доверието в сектора на биологичното производство.

За по-добра оценка на ефективността и на изпълнението на законодателството на ЕС също така е необходимо да се знае по-добре как е разпределена добавената стойност по веригата и до каква степен тя е в полза на селскостопанските производители (действие 9). Привлекателността на сектора на биологичното производство за малките стопанства и микропредприятия, по-специално по отношение на пречките и мотивацията за присъединяване към схемата за биологичното производство, също представлява важен елемент във връзка с прилагането на новата ОСП.

²⁷ Първоначалните резултати показват, че съществува необходимост от по-прецизно хармонизиране на методологията за събиране на данни.

Преглед на напредъка по плана за действие ще бъде извършен през 2020 г.

Действие 8: Комисията ще публикува редовни доклади относно биологичното производство в ЕС, в които се съдържа по-специално информация за площи, стопанства, занимаващи се с биологично производство, както и основни производствени сектори.

Действие 9: Комисията ще:

- анализира разпределението на добавената стойност по веригата на предлагането на храни;
- анализира пречките пред навлизането в сектора на биологичното земеделие посредством провеждането на изследване на привлекателността на схемата за биологично земеделие, по-специално за малките земеделски стопанства, както и за малките и средните предприятия в хранително-вкусовата промишленост.

5. ГАРАНТИРАНЕ НА ДОВЕРИЕТО НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ В ЕС В СХЕМАТА ЗА БИОЛОГИЧНО ПРОИЗВОДСТВО

Рискът от загубата на доверието на потребителите е едно от основните предизвикателства за сектора на биологичното производство.

След въвеждането на новата рамка за акредитация и надзор на пазара в Европейския съюз²⁸ акредитацията се превърна в основно средство за доказване на техническата компетентност на органите по оценка на съответствието, като например контролните органи в сектора на биологичното производство. Към момента акредитацията в ЕС се извършва от един-единствен национален орган по акредитация, който извършва дейността си под шапката на публичен орган.

Беше създадена работна група в рамките на Европейското сътрудничество за акредитация, която да се занимава конкретно с въпроси, свързани с акредитацията на контролните органи, работещи в сектора на биологичното производство. В резултат от работата ѝ, извършена в тясно сътрудничество с Комисията, бе приет задължителен документ за националните органи по акредитация, извършващи дейност в тази област, който се прилага от януари 2014 г.²⁹.

Наред с това през 2012 г. и 2013 г. Комисията чрез Хранителната и ветеринарна служба (FVO) проведе 10 одита в държавите членки и 4 одита в трети страни на системата за контрол на биологичното производство. Предвид заключенията, съдържащи се в докладите на FVO, е необходима още по-прецизна координация и сътрудничество между компетентните органи и националните органи по акредитация (действие 10) с оглед на това да се засили ефективността и доброто функциониране на надзора на контролните органи в ЕС.

Във връзка с вноса изглежда необходимо също така да се улесни предаването на сертификати за внос на биологична продукция, както и да се предостави повече информация за употребата им сред операторите и митническите органи на държавите

²⁸ Регламент (ЕО) № 765/2008.

²⁹ Насоки за използването на стандарти EN 45011 и ISO/EC 17021 за сертифициране по EN ISO 3834 (публикувани на 3 юли 2013 г.): <http://www.european-accreditation.org/publication/ea-6-02-m>.

членки, по-специално чрез ТАРИК³⁰, интегрираната онлайн митническа тарифа на Общността (действие 11).

Необходимо е също така да се намали и опрости административната тежест и да се увеличи възможността за проследяване на биологичните стоки чрез използване на електронна система за сертифициране (действие 12).

Случаите на некоректно поведение и на умишлени нарушения са един от основните фактори, които могат да повлияят върху доверието на потребителите. ЕС ще предоставя подкрепа на държавите членки и на други участници в хранителната верига, за да се определят действия за предотвратяване и справяне с тези нарушения (действие 13).

Дейност 10: Комисията ще насърчава държавите членки да проучат възможностите за полезно взаимодействие и опростяване между дейностите на органите по акредитация и на компетентните органи.

Комисията ще разработи допълнителни насоки през 2016 г. Комисията ще установява контакти по целесъобразност с органи по акредитация, които отговарят за надзора на контролните органи в трети държави.

Дейност 11: Комисията ще предложи на комитета по ТАРИК да интегрира изискванията за законодателството относно биологичното производство в базата данни ТАРИК.

Дейност 12: Комисията ще разработи:

- система за **електронно сертифициране на вноса** като модул, интегриран в системата TRACES (бъдещата система за управление на информацията за официалния контрол — IMSOC) — до 2015 г.;
- **подход за електронно сертифициране за вътрешния пазар**, който да бъде интегриран в бъдещата система за управление на информацията за официалния контрол (IMSOC).

Дейност 13: Комисията ще подпомогне държавите членки за разработването и прилагането на политиката за предотвратяване на измами в сектора на биологичното производство посредством:

- целенасочени семинари за споделяне на опит и добри практики, и
- разработване на наръчник/сборник с реални случаи.

6. УКРЕПВАНЕ НА ВЪНШНОТО ИЗМЕРЕНИЕ НА БИОЛОГИЧНОТО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕС

ЕС играе важна роля в търговията с храни, по-специално с висококачествени хранителни продукти. С общ внос и износ на стойност 196 млрд. евро годишно (средно според данните за 2010 — 2012 г.) ЕС е на челни позиции в световен мащаб в търговията със земеделски продукти. Предимството на ЕС в износа са крайните продукти, които са готови за потребителя — преработени и непреработени, при които

³⁰

http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=bg&Taric=&EndPub=&MeasText=&Area=&Regulation=&LangDescr=&callbackuri=CBU-0&MeasType=&SimDate=20140316&StartPub=&OrderNum=&GoodsText=&Level=&Expand=false

нетният търговския баланс на ЕС възлиза на 6,7 млрд. евро (средно за 2010 — 2012 г.). Тук попадат вината, спиртните напитки, сирената и преработените меса, които създават значителна добавена стойност по веригата.

Гарантирането на това, че производителите на биологични продукти в ЕС следват тенденцията на европейската хранително-вкусова промишленост, като разгръщат напълно възможностите си, ще бъде от полза за производителите от ЕС.

Заедно с увеличаване на търговията режимът на ЕС в биологичния сектор трябва да гарантира, че внасяните продукти отговарят на строгите определения на ЕС за биологични храни и земеделие. Освен това се наблюдава по-голяма нужда да се гарантира на потребителите стабилността на системата за контрол в трети страни във връзка с прилагането на биологичното етикетиране и лого.

Развиващите се страни са важен източник за внос на биологични продукти в ЕС. Следва да се обърне специално внимание на въздействието на прилагането на правилата за контрол и производство, за да се гарантира плавното продължаване на търговията с развиващите се страни (действие 14).

Някои от договореностите за равностойност, сключени от ЕС с други водещи пазари на биологични продукти в света, предвиждат реципрочни условия за производителите от ЕС, като обхватът на споразуменията варира в известна степен. Само в споразумението между ЕС и Съединените щати се предвижда сътрудничество по отношение на нормативната уредба и стандартите в областта на биологичното производство. В стремежа си да разшири обхвата на договореностите с други водещи пазари на биологични продукти, за да бъде включено такова сътрудничество по отношение на нормативната уредба и стандартите, Комисията ще се стреми да постигне сближаване между стандартите за биологично производство на тези пазари. В тази връзка Комисията ще проучи възможността за многостранно споразумение между водещите пазари на биологични продукти (действие 15). С такова многостранно споразумение, подкрепено от сътрудничество по отношение на нормативната уредба, би могло да се създаде полезно взаимодействие по отношение на системата за наблюдение и контрол, като по този начин значително се улесни биологичното производство, ориентирано към износ, както в основните държави, заети с биологично производство, така и в развиващите се държави.

Макар да няма подробна информация относно обема и стойността на търговските потоци от биологични продукти, е важно тази търговия да се познава по-добре, да се набележи кои са например съществуващите и евентуалните пазари за продуктите от ЕС, и да се съсредоточат външните действия върху водещите търговски партньори на ЕС (действие 16).

Кодекс алиментариус (създаден от ФАО и СЗО, 185 държави членки и 1 организация членка (ЕС) определя стандартите, които се използват като референтни в международната търговия, включително търговията с биологични продукти. Предвид развитието на световния търговски обмен и риска от разнородни национални стандарти, по-специално за бързоразвиващи се сектори, изглежда необходимо да продължи работата по актуализирането и допълването на съществуващите стандарти в Кодекса (действие 17).

Защитата на новото лого на ЕС за биологичните продукти се постига чрез регистрирането му като колективна търговска марка в Службата за хармонизация във вътрешния пазар и в някои съседни държави например Швейцария и Норвегия. С цел да се гарантира, че няма злоупотреби с логото на ЕС за биологични продукти в трети

държави следва да се работи последователно за регистрацията му, като се отчита потенциалът на пазара и рискът от злоупотреба с логото на ЕС за биологични продукти (действие 18).

Действие 14: Комисията ще продължи да подкрепя и да си сътрудничи с търговските партньори в развиващите се страни в рамките на политиката на ЕС за развитие; да обмисля провеждането на консултации със заинтересованите страни и представителите на развиващите се страни, които извършват внос в ЕС, за да се гарантира, че търговията е съгласно законодателството на ЕС.

Действие 15: Комисията ще разгледа възможностите за постигане на сближаване на стандартите сред водещите партньори в сектора на биологичното производство и ще проучи възможността за многостранно споразумение.

Действие 16: Комисията ще проучи различни възможности за събирането и анализа на статистически данни за обема и стойността на търговския обмен с трети държави с цел да задълбочи познаването на потенциалните пазари за биологичното производство на ЕС. Особено внимание се отделя на развиващите се страни като настоящи и потенциално все по-значими доставчици за пазарите на ЕС.

Действие 17: Що се отнася до *Кодекс Алиментариус*, Комисията ще подкрепи разработването на правила за аквакултура и ще проучи осъществимостта на началните действия по правилата за производство на биологично вино.

Действие 18: Комисията ще повиши защитата на логото на ЕС за биологични продукти в трети държави посредством регистрацията му като колективна търговска марка и/или посредством двустранни споразумения.